

Penikulma vai peninkulma?

Ei ole mitään epäilystä siitä, että tämän yhdyssanan ensi osana on koiraa tarkoittava *peni*, joka tässä yhdyssanassa on *genetiivi*, kuten se laajalti ja kai yleisimmin esiintyy myös murteissamme: *peninkulma* (*peninkuluma*, *peninkuloma* ym.), vaikka Lönnrot sanakirjassaan näkyväkin juuri sitä pitävän »murteellisena». Hänellä on myös *peninkuuluma*, mikä antaa viittauksen sanan etymologiaankin: niin pitkälle kuin koiran haukunta kuuluu. Laajalti on tuttu myös *peninkuorma*, joka siis merkitsisi matkaa, jonka koira jaksaa kuormaansa vetää.

Lieneekö tässä alunperinkin kaksi eri sanaa (*peninkuuluma* ja *peninkuorma*), vai ehkä *-kuorman* sekaantuminen *-kuulumaan*? Sanat olisi hyvin hauska kartoittaa — oivallinen tehtävä jollekin ylioppilaalle esim. harjoitustyönä, saata-

vissa olevien lähteiden ja lisäkyselyjen perustalla —, mutta ellen erehdy, *penikulma* on lähtöisin alueelta, jossa loppuun on pyrkinyt jäljettömiin katoamaan (ks. Suomen murteet III a, s. 227). Silloin olisi kysymyksessä samanlainen kirjakielen erheellinen muoto kuin *Punkaharju* pro *Punkanharju*.

Huomaan, että jo Gananderilla on *Penikulma* l. *penikuorma*, jopa *perikuorma*, *penin kuulema*. Myös *kuljeteldaa kolmia kymmendä ja usiambia penin kuormia, päälle kahen penikuorman maa*. Eestissäkin *penikoorem*, joka sielläkään on tuskin muu kuin *genetiivimuoto*. Oisiko ehkä kontaminoitunut *penikuorma* (= se, minkä koira voi vetää, vrt. *hevoskuorma*) ja *peninkuorma*? Missään tapauksessa ei kirjakielemme kannalta tuntuisi hyväksyttävältä muu kuin *peninkulma*. L. K.